

Оригинални научни чланак

СТАВОВИ СРЕДЊОШКОЛАЦА О БЕЗАМА ПОЛИТИКЕ И СПОРТА

Небојша Ранђеловић¹, Данијела Живковић¹, Звездан Савић¹, Даница Пиршл¹,
Никола Стојановић¹ и Павле Ранђеловић²

¹ Факултет спорта и физичког васпитања, Универзитет у Нишу, Србија

² Медицински факултет, Универзитет у Нишу, Србија

УДК 796.334.02:373.5

САЖЕТАК

Спорт и физичка активност имају важну улогу у свим подручјима људског живота. Физичка активност позитивно утиче на усвајање здравог начина живота, унапређује здравље и квалитет живота. Спортom називамо физичке активности које човек изводи из различитих разлога. Неки од разлога могу бити разонода, развијање тела, побољшање способности, такмичарски дух итд.

На жалост, данас смо сведоци све веће професионализације спорта са циљем постизања врхунског резултата и материјалне добити, односно све се чешће заборавља дух олимпизма „важно је учествовати“, а повећава се притисак на децу и спортисте с поруком „важно је победити“.

Повезаност политике и спорта је појава коју морамо посматрати са више аспеката како би је што боље разумели и објаснили. У овом раду се помоћу регистрованих модела, кроз различитих примера, описао начин повезаности политике и спорта. Током прикупљања и обраде података, на основу добијених резултата у истраживању дошло се до закључка да иако је спорт у основи вредан и позитиван, данас је у њему више негативних ствари које су последица настојања да се оствари што већи приход, и да је на тај начин спорт постао поље политичке малверзације.

Кључне речи: спорт, политика, насиље

Аутор за кореспонденцију
Небојша Ранђеловић
nebojsa@fsfv.ni.ac.rs

УВОД

Ако пажљивије размотримо досадашње начине коришћења спорта у политичке сврхе, односно како све политика користи спорт за неке своје циљеве, долазимо до неоспорне чињенице – начини и могућности оваквог коришћења спорта су велики. Могуће је издвојити одређени број карактеристичних могућности - модела употребе спорта уз запажање да су у питању модели који су регистровани у претходном периоду настајања и развоја савременог спорта и да промене у друштву доводе до појаве нових. Без обзира на различите идеолошке основе одређених политика, карактеристично је да сви желе да користе спорт за промоцију својих циљева. Због тога се труде да у спорт улажу одређена материјална средства преко којих контролишу концепцију развоја спорта, и његовог коришћења, у средини којом владају (Живановић и остали, 2010)

Постоји велики број научних и стручних радова који су проучавали ставове различитих популација, између осталог и средњошколаца. Међутим, иако је повезаност политике и спорта тема и појава која је увек актуелна не постоји велики број радова и истраживања који обрађују ову тему и са овом категоријом испитаника. Нека од истраживања и радова са наведеном проблематиком су следећа:

Савић Звездан и Стојиљковић Ненад (2013) указују на то да спорт, политика и бизнис представљају нераскидиво тројство још од античких времена и организовања античких олимпијских игара. Поводи за организовање античких олимпијских игара у много већој мери су одражавали циљеве политике и бизниса, него ли спортске мотиве. Ово античко наслеђе наставиле су да "гаје" и модерне олимпијске игре. Рад је имао за циљ да хронолошким представљањем најочигледнијих примера повезаности спорта, политике и бизниса представи непрекидну тежњу политичара да кроз спорт остваре политичке циљеве, бизнисмена да остваре профит и на крају спортиста да својом виртуозношћу стекну славу.

Станковић Верољуб и Базић Јован (2013) указују на сложени процес политичке социјализације, да се интересовање за спорт стиче, развија и мења под утицајем многих агенаса, међу којима су најзначајнији: породица, групе вршњака, различите спортске организације и савези, велики спортски догађаји, непосредно искуство итд. Циљ истраживања је био да се утврде квантитативне и квалитативне разлике у ставовима студената о односу политике и спорта. Резултати истраживања су показали да постоје статистички значајне разлике у ставовима студената спортиста и студената неспортиста у перципирању односа политике и спорта. Највећи генератор разлика између ових група студената су њихови ставови према величини утицаја политике на спорт, мотивима политичара за рад у спортским

организацијама, утицају политичких странака на средства информисања и чланству заслужних спортиста у политичким странкама.

Мијатовић Слађана, Парчина Ивана и Шиљак Виолета (2013) указују на то да је спорт у току свога историјског развоја често осликавао економску, социјалну, па и политичку димензију друштва. Олимпијске игре, као планетарни феномен, заузимају значајно место у савременом друштву. Циљ истраживања је био да се утврди могућа међусобна повезаност политике и Олимпијских игара. Улазак и мешање политике у спорт, односно борба за политичке циљеве на Олимпијским играма, нанело је много штете развоју Олимпијског покрета.

Борић Марија (2010) указује како се политика рефлектује на све сегменте друштва укључујући и спорт. Посебна пажња се посвећује истраживању насиља међу публиком на спортским приредбама са којим се друштво среће још у антици. Налази се узрочно-последична веза између политике и хулиганизма и наводе релевантни примери.

Симона Кустец Липицер, Алем Максмути (2011) **указују на** време када нису постојали односи између политике и спорта, било да се ради о свакодневној пракси или научноистраживачким приступима повезаности политике и спорта. Упркос томе данас се чини да се у научноистраживачком раду на подручју некадашњих спортских социјалистичких велесила, тим односима не посвећује одговарајућа пажња и да се они често негирају и сматрају неважнима. На темељу добијених резултата аутор сматрају да разлике између односа политике као борбе за власт, институционалне структуре те концепта јавноинтересног деловања и спорта пресудно утичу на будућа обележја односа спорта и политике.

Girginov and Hills (2009) have shown an association between major international sports events and politics, united with the aim of promoting the current political ideology and social policy. The London 2012 Olympic Games were used to inspire the country to become more physically active and to tackle wider social and economic issues such as exclusion, obesity and unemployment.

Повезаност политике и спорта је данас углавном неспорна али постоје разлике у перцепцији испољавања ове везе. Ово истраживање је покушај да се добију додатне информације и на тај начин допуни слика о истраживаној појави.

Примарни циљ овог истраживања је да се дође до нових сазнања о перцепцији разматране појаве код одређене групе испитаника и добијање одговарајућих закључака који из тога проистичу.

МЕТОДЕ

Узорак

Истраживање је било спроведено на узорку од 97 испитаника - ученика средњих школа у Параћину и Ђуприји. Анкетирани су ученици два одељења Технолошке школе у Параћину и два одељења Техничке школе у Ђуприји. Одговори анкетираних су дали одговор у којој мери у два различита града и два различита одељења постоји свест о повезаности политике и спорта. Први популациони узорак су представљали два одељења првог разреда средње школе у оба града. Други популациони узорак су били два одељења четвртог разреда средње школе у оба града.

Процедура

У овом истраживању мерење степена информисаности ученика о повезаности политике и спорта је извршено помоћу анонимног упитника-анкете. Анкета се односила на опште податке и мишљења у којој мери испитаници имају став о реалности и могућности постојања повезаности политике са спортом и обрнуто. Анкета је била састављена од 25 питања, од тога 6 питања је било отвореног типа а која су била у функцији додатних информација помоћу којих би се добиле потпуније информације о њиховим ставовима и где није било могуће да се формулишу питања затвореног типа. Испитаницима је пре анкетирања објашњен циљ истраживања. Време за попуњавање анкетног листића било је неограничено.

Статистичка анализа

На основу добијених одговора на питања из анкете извршена је систематизација одговора на питања где су давани слободни одговори како би се свели на заједничке елементе на основу којих су изведени одговарајући закључци. Коришћене су дескриптивне статистичке методе.

РЕЗУЛТАТИ

Резултати анкетирања и дискусија испитаника по питањима представљени су одговарајућим графиконима. Представљени су одговори на она питања која су непосредно везана за тему истраживања, а нису представљена питања информативног карактера која су се односила на пол, назив школе, место, бављење спортом и сл.

1. Сматрате ли да постоји повезаност политике и спорта?

На основу укупног резултата може се видети да је већи број ученика који мисле да постоји повезаност између политике и спорта.

2. Сматрате ли да је повезаност политике и спорта одлика савременог спорта?

На основу укупног резултата можемо приметити да незнатно већи број ученика мисли да је повезаност политике и спорта одлика савременог спорта. На основу овога може се закључити да постоји и изражен став да повезаност политике и спорта јесте једна од битних карактеристика савременог спорта.

3. Сматрате ли да су политика и спорт били повезани раније током историје?

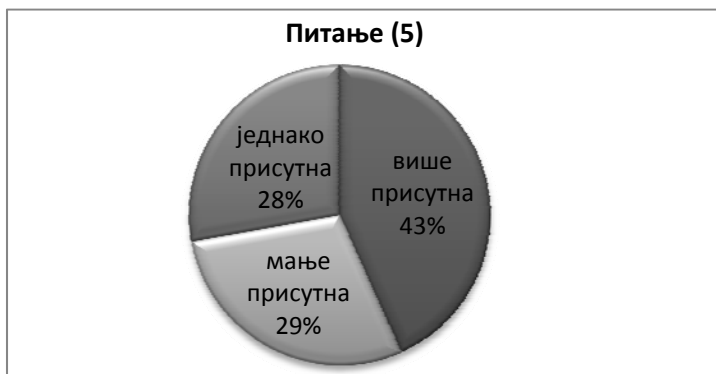
Резултати одговора на ово питање показују да већина ученика има став да повезаности политике и спорта није било раније током историје, да нису у толикој мери постојале везе и уплитања политике у спорт и обрнуто.

4. У којој мери постоји повезаност политике и спорта?

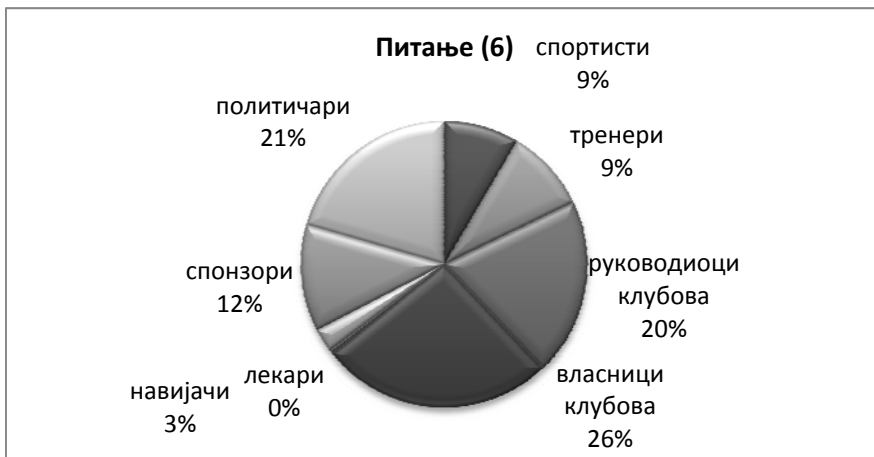
Испитаницима је постављено питање у којој мери постоји повезаност политике и спорта од 1 до 10, где 1 представља најмању меру повезаности, а 10 највећу меру. На основу резултата можемо закључити да су се ученици определили да највећи степен учешћа у повезаности политике и спорта имају власници клубова, док је учешће спонзора, спортиста, тренера и навијача присутно, али у некој мањој мери.

5. У државама са већим економским стандардом у односу на државе са мањим економским стандардом повезаност политике и спорта је:

На основу укупног резултата можемо приметити да највећи део испитаника сматра да је повезаност политике и спорта више присутна у државама са већим економским стандардом.

6. У повезаности политике и спорта највише учествују:

Одговори испитаника показују да руководиоце и власнике клубова и политичаре сматрају најодговорнијим за везе између политике и спорта, да спортисти у томе имају знатно мање учешће а да су најмање за то одговорни навијачи и лекари.

7. Чији је по вама већи утицај?

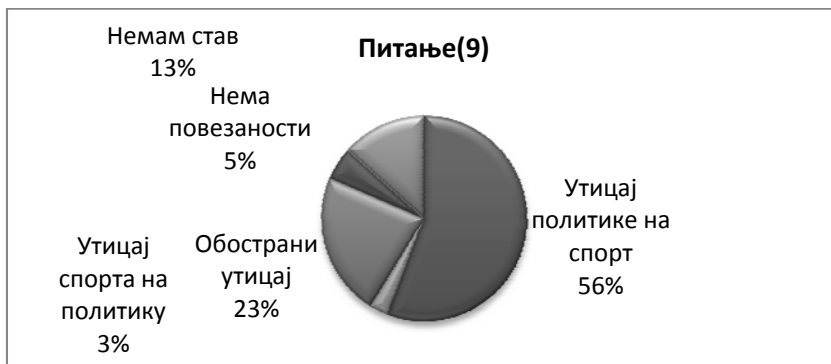
На основу резултата можемо закључити да ученици у много већем броју сматрају да у повезаности политике и спорта већи утицај има политика на спорт него спорт на политику.

8. Да ли сматрате да је могуће постојање спорта без учешћа политике?

На основу резултата можемо закључити да више од 2/3 испитаника мисли да је могуће постојање спорта без учешћа политике, док мање од 1/3 верује да спорт није могућ без учешћа политике.

9. Присуство политичара у спортским клубовима представља:

На основу укупног резултата можемо запазити да се већина испитаника (више од половине) определило да је присуство политичара у спортским клубовима утицај политике на спорт.

10. Присуство политичара у спортским клубовима је по Вашем мишљењу:

На основу укупног резултата можемо приметити да готово половина испитаника сматра да је то неприхватљиво, док друга половина углавном нема став или мисли да је то прихватљиво.

11. Чланство спортиста у политичким странкама представља:

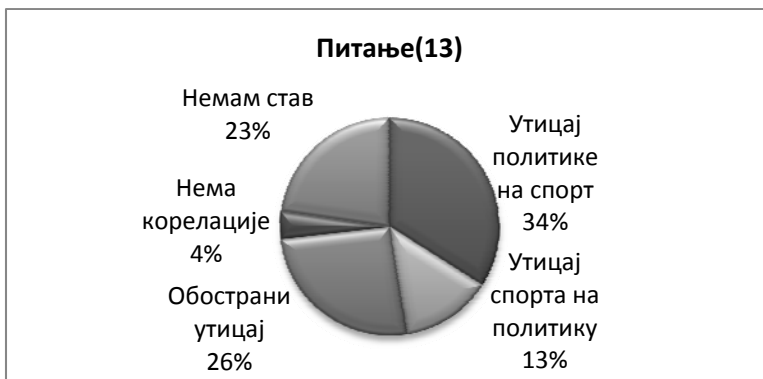
На основу укупног резултата може се приметити да знатан број ученика нема став или сматра да је чланство спортиста у политичким странкама утицај политике на спорт. Доста ученика нема став по овом питању, а мали је број оних који мисле да је то утицај спорта на политику или да нема повезаности.

12. Чланство спортиста у политичким странкама је по Вашем мишљењу:

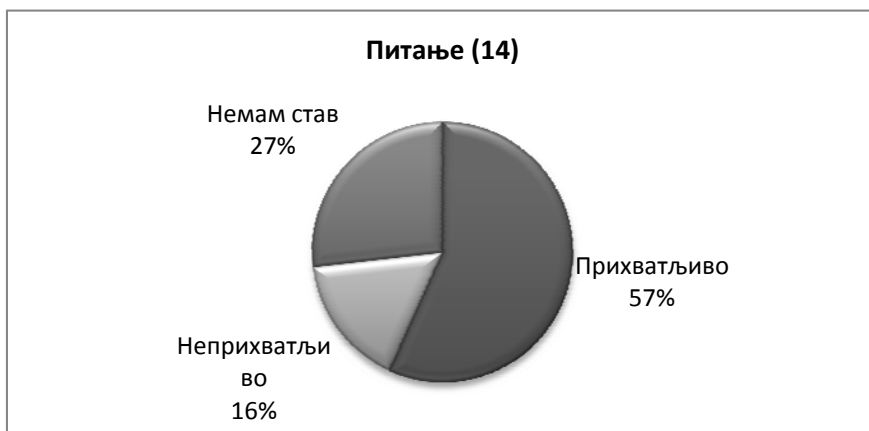
На основу укупног резултата видимо да су мишљења испитаника различита, да је исти број оних који имају став да је чланство спортиста у политичким странкама неприхватљиво и оних који немају став, нешто је већи број испитаника који имају став да је то прихватљиво.

13. Свечани приједи спортиста од стране политичара представљају:

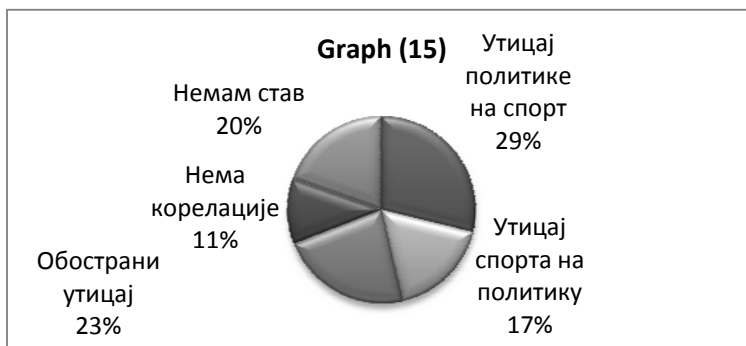
На основу укупног резултата можемо видети да највећи број испитаника сматра да је свечани пријем спортиста од стране политичара утицај политике на спорт, а мањи број има став да то представља обострани утицај или нема став. Мали је број ученика који мисле да је то утицај спорта на политику.

14. Свечани приједи спортиста од стране политичара су по Вашем мишљењу:

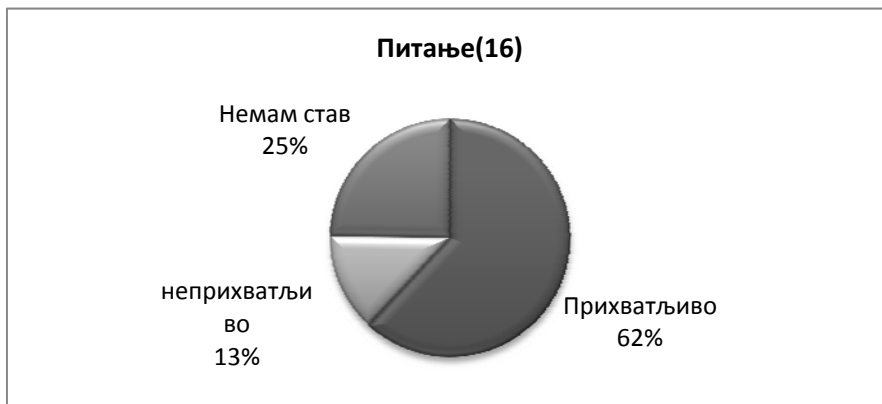
На основу укупног резултата можемо запазити да велики број ученика (више од половине) сматра прихватљивим свечани пријед спортиста. Има и оних који нису имали став по овом питању и оних који сматрају ово неприхватљивим, али је то знатно мали број.

15. Присуство политичара на спортским манифестацијама представља:

На основу добијених резултата видимо да су ученици углавном различитих мишљења. Највећи број сматра да је присуство политичара на спортским манифестацијама утицај политике на спорт, нешто је мањи број оних који мисле да постоји обострани утицај, а има и оних који сматрају да је то утицај спорта на политику или они који немају став.

16. Присуство политичара на спортским манифестацијама је по Вашем мишљењу:

На основу укупног резултата видимо да је знатно већи број испитаника који сматрају да је присуство политичара на спортским манифестацијама прихватљиво у односу на оне који мисле да је то неприхватљиво. Има доста оних који се нису изјаснили, скоро четвртина нема став на ово питање.

ДИСКУСИЈА

Основни циљ овог истраживања био је да се дође до сазнања о појавама које представљају везе између политике и спорта, као и да се испитају ставови одређене популације и њихова перцепција тих веза.

На основу постављеног циља, предмета и задатака истраживања, као и резултата истраживања можемо извести следеће закључке:

- *преовладавајући је став да постоје везе између политике и спорта* (на основу одговора испитаника на анкетна питања бр. 1, бр. 4), при чему испитаници то сматрају једном од одлика савременог спорта (одговори на питање бр. 2), али да током историје политика није толико утицала на спорт колико је то данас присутно (одговори на питање бр. 3). Такође, испитаници сматрају да је ова веза више изражена у државама са већим економским стандардом (одговори на питање бр. 5) и да је могуће постојање спорта без учешћа политике (одговори на питање бр. 8.).
- *преовладавајући је став да политика утиче на спорт* (на основу одговора испитаника на анкетно питање бр. 7) , и да томе највише доприноси руководећи кадар клубова -

власници клубова, руководиоци клубова и политичари (одговори на питања бр. 6, бр. 9).

- *подељени су ставови или их нема по питању учешћа политичара у клубовима и на спортским манифестацијама као и учешћу спортиста у активностима политичких странака* (на основу одговора испитаника на анкетна питања од 10-16), при чему су испитаници толерантнији и прихватљивије им је учешће спортиста у политици и догађајима везаним за политику него учешће политичара у већини догађања која су везана за спорт.

ЗАКЉУЧАК

На основу добијених резултата у истраживању може да се извуче закључак да испитаници у овом истраживању имају перцепцију о томе да су политика и спорт повезани, да постоји њихова међусобна веза и утицај, што доводи до закључка да иако је спорт у основи вредан и позитиван, данас је у њему све више негативних појава које су последица настојања да се оствари што већи приход и да на тај начин спорт постаје све више поље разних злоупотреба. Резултати овог истраживања у сагласности су са резултатима добијеним у сличним истраживањима која говоре о томе да постоји веза између политике и спорта иако се стално истиче да политика не би требало да буде присутна и да се меша у спорт.

РЕФЕРЕНЦЕ

1. Живановић, Н., Ранђеловић, Н., Станковић, В., & Павловић, П. (2010). *Теорија физичке културе*, Ниш: "Паноптикум".
2. Girginov, V., Hills, L. (2009). The political process of constructing a sustainable London Olympics sports development legacy. *International Journal of Sport Policy*, 1(2), 161-181.
3. Kustec Lipicer, S., & Maksmuti, A. (2011). Odnos politike i sporta u perspektivi teorijskih analiza u politologiji. *Anali Hrvatskog politološkog društva*, 7(1), 147-170.
4. Mijatović, S., Parčina, I., & Šiljak, V. (2013). Politika i olimpijske igre. *Teme-Časopis za Društvene Nauke*, (2), 887-900.
5. Stojiljković, N., & Savić, Z. (2013). Sport, politika, biznis-borba za status. *Teme-Časopis za Društvene Nauke*, (2), 829-842.
6. Stanković, V., & Bazić, J. (2013). Studenti, sport i politika. *Teme-Časopis za Društvene Nauke*, (2), 843-856.

ОТНОШЕНИЕ ВУЗОВСКИХ УЧЕНИКОВ ПО ОТНОШЕНИЮ ПОЛИТИКИ И СПОРТА

РЕЗЮМЕ

Спорт и физическая активность играют важную роль во всех областях человеческой жизни. Физическая активность оказывает положительное влияние на утверждение здорового образа жизни, улучшает здоровье и качество жизни. Спорт это имя для всех физических мероприятий, которые человек выполняет по различным причинам. Некоторые из этих причин относятся к времяпрепровождению, телосложению, повышению квалификации, соревновательному духу, и т.д.

К сожалению, сегодня мы наблюдаем увеличение профессионализации спорта, с тем, чтобы достичь высоких результатов и материальную выгоду, другими словами, олимпийский дух - "важное участие" часто забывается, а увеличивается давление к детям и спортсменам с новым лозунгом "важно победить".

Связь политики и спорта явление которое можно рассматривать с различных аспектов чтобы могли лучше ее понять и объяснить. В этой статье на основании отмеченных моделей и различных примеров описывается связь политики и спорта

Ключевые слова: спорт, политика, ученики

ATTITUDES OF HIGH SCHOOL STUDENTS ON THE RELATIONS BETWEEN POLITICS AND SPORTS

SUMMARY

Sport and physical activity play an important role in all areas of human life. Physical activity has a positive effect on the adoption of healthy lifestyles; it improves health and quality of life. Sport is the name for all physical activities that a person performs for a variety of reasons. Some of those reasons include pastime, development of the body, improvement of skills, competitive spirit, etc.

Unfortunately, today we are witnessing the increase in the professionalization of sport so as to achieve superior results and material gain, in other words, the Olympic spirit - "it is important to participate" is frequently being forgotten, and thus the pressure on children and athletes is increased enchanting another motto "it is important to win".

Connection between politics and sports is a phenomenon which must be viewed from a variety of aspects so that it could be better understood and explained. In this paper, using the registered models, through various examples, description of the connection between politics and sport will be investigated. During data collection and analysis, the results of the study led to the conclusion that although sport is

essentially valuable and positive, nowadays there are more negative aspects to it which are the result of efforts to gain more money, and thus turn sport into a political malfeasance.

Keywords: sports, politics, violence
